

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 9.8.2018
Sayı : 124

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

M. Bakan

Murat BAKAN
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih :	12 Ekim 2018	Esas No: 2/948

TBMM KANUNLAR VE KARARLAR BSK LİĞİ
09 Ağustos 2019
Numara:

TBMM GENEL FURAK
10 Ağustos 2018
No: 335606

GEREKÇE

Radyasyon maddenin içinden geçerken değişik zararlara yol açabilir. Zararın derecesi ve tipi radyasyonun tipi ile enerjisine ve ortamın özelliklerine bağlıdır. Radyasyon enerjisinin canlı hücre veya dokular tarafından soğurulması ve bu enerjinin dokulara dağılması ile oluşur.

İyonlaştırıcı radyasyon, enerjinin dokuya aktarılması ile, hafif bir kızarıklıktan kansere, hatta ölüme kadar varan sonuçlara yol açmaktadır.

Radyasyonun biyolojik etkisi konusunda, radyasyonun şiddeti, tipi, verildiği süre vb. özellikler ile radyasyona maruz kalan biyolojik yapının özellikleri etkileyicidir.

Bu çerçevede, biyolojik yapının radyasyonla etkileşimi sonucu, sınıflandırabileceğimiz iki tür etki ortaya çıkar:

1-Doğrudan Etkileme

İyonlaştırıcı radyasyonun DNA ile doğrudan etkileşmesi sonucunda ortaya çıkan DNA hasarıdır.

2-Dolaylı Etkileme

Su moleküllerinin iyonizasyonu sonucunda oluşan serbest radikallerin hücre molekülleri ile etkileşimi nedeniyle ortaya çıkan hasardır.

Radyasyonun sağlık etkileri dozun büyüklüğüne ve vücudun ışınlanan bölgelerinin özelliklerine göre değişik zamanlarda ve farklı tiplerde ortaya çıkabilir.

Su moleküllerinin iyonizasyonu sonucunda oluşan serbest radikallerin hücre molekülleri ile etkileşimi nedeniyle ortaya çıkan hasardır.

Radyasyonun sağlık etkileri dozun büyüklüğüne ve vücudun ışınlanan bölgelerinin özelliklerine göre değişik zamanlarda ve farklı tiplerde ortaya çıkabilir.

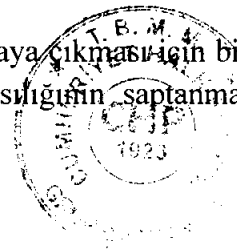
Radyasyonun etkileri deterministik etkiler ve stokastik etkiler olarak sınıflandırılır.

Radyasyonun sağlık etkileri dozun büyüklüğüne ve vücudun ışınlanan bölgelerinin özelliklerine göre değişik zamanlarda ve farklı tiplerde ortaya çıkabilir.

Bir anda alınan çok yüksek bir doz birkaç hafta içinde ölüme neden olabilir. Örneğin; 5 Gy veya daha fazla dozun aniden alınması uygun tedavi yapılmadığı takdirde kemik iliği ve sindirim sistemi hasarları nedeni ile ölüme sonuçlanabilir. 5 Gy'e kadar olan dozlarda uygun tedavi yapıldığı takdirde kişilerin hayatı kurtarılabilir. Ancak 50Gy'lik doz alınması halinde medikal tedavi yapılsa bile kesinlikle ölüm gerçekleşir.

Deterministik etkilerin diğer bir tipi ışınlanmadan uzun bir süre sonra ortaya çıkar. Bunlar genellikle öldürücü değildir. Fakat vücudun belirli parçalarının fonksiyon kaybına veya habis (kötü) olmayan değişikliklere neden olabilir. En iyi bilinen örnekleri gözde katarakt meydana gelmesi ve cilt hasarlarıdır.

Düşük dozlarda ortaya çıkması olası etkiler stokastik etkilerdir. Etkinin ortaya çıkması için bir eşik değer söz konusu değildir. Stokastik etkiler nedeniyle kanser olma olasılığının saptanmasında

belirsizlikler vardır. Düşük dozlara maruz kalmış kişilerde kanser ortaya çıkması halinde, bunun radyasyon nedeni ile olup olmadığını belirlemek mümkün değildir. Bunu ortaya koyacak somut veriler yoktur. Düşük dozlar için stokastik etkilerin ortaya çıkması olasılığı yüksek doz almış kişiler ve hayvan deneylerinin sonuçlarına dayanılarak tahmin edilmektedir. Stokastik etkilerle ilgili belirsizliklere bir yaklaşım getirmek için etkin doz birimi başına ölüm ihtimali katsayısı belirlenmiştir.

Düşük dozlar nedeniyle kanser olup ölme olasılığı katsayısı

1 Sv (1000 mSv) için 5×10^{-2} olarak kabul edilmektedir.

Stokastik Etkiler

- 1) Kanserleşme Etkisi
- 2) Genetik Etkisi

1-Kanserleşme etkisi

Radyasyon, hemen hemen bütün dozlarda ve bütün dokulardan tümörlerin oluşmasına yol açabilir, ancak bazı tip tümörler, diğerlerine oranla daha yaygın görülürler. Genellikle sık bölünen hücrelerden oluşan doku ve organlar, bu konuda daha elverişlidirler. Radyasyonun kansere neden olduğu, genellikle deneysel hayvan çalışmaları ve bazı gözlem ve epidemiyolojik çalışmalar sonucu ortaya çıkarılabilmektedir. Özellikle radyasyonla çalışanlarda daha çok meydana gelen deri kanserleri, çeşitli nedenlerle X ışını ile tedavi edilenler, tiroid tümörleri, akciğer tümörleri ve kemik tümörleri radyasyonun neden olduğu tümörler arasında en önemlileridir.

2-Genetik Etkisi

Üreme hücrelerinin ışınlanmasıyla ilişkili olan genetik etkiler, daha sonraki kuşaklarda çok önemsiz etkilerden, ölüme neden olabilecek anormalliklere kadar değişebilir. Tam olarak, etki mekanizması bilinmemektedir. Tüm bunlara ek olarak, sindirim ve solunum yolu ile vücuda giren bazı radyoaktif maddelerin de sağlığa önemli ölçüde zararlı etkileri vardır. Özellikle, Çernobil kazası sonrası gündeme gelen bu etkiler arasında en önemlileri, bu yolla olanlardır.

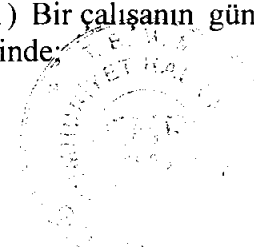
En bilinen örnek, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılmasından sonra, hayatta kalan 100.000 kişide lösemnin ve diğer kanserlerin çok fazla artmasıdır. Halen, Japonya'da kanser ölümleri normalin 2.4 katıdır. Bu sırada, 8-15 haftalık gebe kalan kadınların çocuklarının hemen hemen tümü sakat doğmuştur.

1954'de Bikini Mercan adalarında nükleer denemeler yapıldığında 10 yaşın altında olanların % 77'sinde, on yıl sonra tiroid tümörü ortaya çıkmıştır.

Bu değerlendirmeler ışığında;

Resmi Gazetenin 16 Temmuz 2013 tarih ve 28709 sayısında yayınlanan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılan "SAĞLIK KURALLARI BAKIMINDAN GÜNDE AZAMI YEDİ BUÇUK SAAT VEYA DAHA ÇALIŞMASI GEREKEN İŞLER HAKKINDAKİ YÖNETMELİĞİN" "İKİNCİ BÖLÜM" başlıklı "Genel Hükümler" alt başlıklı "Günde azami yedi buçuk saat çalışılabilecek işler" başlıklı 4. Maddenin 1. Fıkrasının (1) Bir çalışanın günde ancak yedi buçuk saat çalıştırılabileceği işler aşağıda belirtilmiştir. "Ö" bendinde;

"ö) Radyoaktif ve radyoaktif maddelerle yapılan işler:

- 1) 19/4/1937 tarihli ve 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanunun Ek 1 inci maddesinde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla doğal ve yapay radyoaktif, radyoionizan maddeler, veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan işler.” Maddesinde Radyoloji çalışanlarının ağır ve riskli iş grubunda sayılmasına rağmen Fiili Hizmet Zammı Süresi kesintisiz 90 gün olarak uygulanması gerekirken ne yazık ki uygulanmamaktadır.

5510 sayılı “**SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNU**” nun “**Fiili hizmet süresi zammı**” başlıklı 40.) Maddesi şu şekildedir;

“MADDE 40- (Değişik: 17/4/2008-5754/25 md.)

Aşağıda belirtilen işyerlerinde ve işlerde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında çalışan sigortalıların prim ödeme gün sayılarına, bu işyerlerinde ve işlerde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için karşılığında gösterilen gün sayıları, fiili hizmet süresi zammı olarak eklenir. 360 günden eksik sürelerle ait fiili hizmet süresi zammı, 360 gün için eklenen fiili hizmet süresi ile orantılı olarak belirlenir. Çalışmanın fiili hizmet süresi zammı kapsamında değerlendirilebilmesi için, tablonun (13) ve (14) numaralı sıralarında belirtilen sigortalılar hariç sigortalının kapsamındaki işyerleri ile birlikte belirtilen işlerde fiilen çalışması ve söz konusu işlerin risklerine maruz kalması şarttır. **(Ek cümle: 10/9/2014-6552/42 md.)** Tablonun (10) numaralı sırasında belirtilen sigortalıların, fiili hizmet süresi zammından yararlandırılacakları dönem içinde kalan; yıllık ücretli izin, sıhhi izin, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil günleri ile eğitim, kurs, iş öncesi ve sonrası hazırlık sürelerinde fiilen çalışma ve söz konusu işlerin risklerine maruz kalma şartı aranmaz.

Aşağıdaki bentlerden birden fazlasına dahil olanlar için, en yüksek olan bentten fiili hizmet süresi zammı uygulanır.” demektedir.

Aynı durumda olan Tablonun 10. Bendinde Yeraltı İşleri çalışanları, Tablonun 13. Bendinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinde, Jandarma Genel Komutanlığında ve Sahil Güvenlik Komutanlığında çalışanlar, Tablonun 14. Bendinde ise Emniyet ve polis mesleğinde, Milli İstihbarat Teşkilâtında çalışanlar yer almaktadır. Tablo 10 bendinde çalışanlar kesintisiz FHZ süresi 180 gün uygulanmaktadır. Tablo 13 ve 14 bendinde çalışanlar kesintisiz 90 gün FHZ süresinden yararlanmaktadırlar. Tablo 11 bendinde Radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işlerde çalışanlar yer almaktadır. Radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işlerde çalışanlar 90 gün FHZ süresinden kesintisiz 90 uygulanması gerekirken ne yazık ki 5510 sayılı kanunun 40. maddesinde “yıllık ücretli izin, sıhhi izin, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil günleri ile eğitim, kurs, iş öncesi ve sonrası hazırlık sürelerinde fiilen çalışma ve söz konusu işlerin risklerine maruz kalma şartı aranmaktadır.” Ağır ve yıpratıcı işlerde yani Doğal ve yapay radyoaktif, radyoionizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan işlerde çalışanlar Tablo 10, Tablo 13 ve Tablo 14. bendlerde belirtilenler gibi kesintisiz 90 gün FHZ süresinden yararlandırılmalıdır. Anayasamızın 10. Maddesindeki “*aynı kanuna tabi eşitler arasındaki eşitlik ilkesi*” gereği çalışma barışının sağlanması amacıyla bu kanun teklifi verilmektedir. Bu nedenle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40. Maddesinde değişiklik yapılması gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40. maddesinde “**Tablonun (10) numaralı sırasında belirtilen sigortalıların,**” ibaresinden sonra gelmek üzere “**ve Tablonun (11) numaralı sırasında belirtilen sigortalıların**” ibaresi eklenerek, Ağır ve yıpratıcı işlerde yani Doğal ve yapay radyoaktif, radyoionizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan işlerde çalışanlar Tablo 10, Tablo 13 ve Tablo 14. bendlerde belirtilenler gibi kesintisiz 90 gün FHZ süresinden yararlandırılmış olacaklardır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40. Maddesinin 3. Fıkrasının son cümlesinde yer alan “**Tablonun (10) numaralı sırasında belirtilen sigortalıların,**” ibaresinden sonra gelmek üzere “**ve Tablonun (11) numaralı sırasında belirtilen sigortalıların**” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

